

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De multiplici excellentia Castitatis. Cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Euangelio ad Episcopos, haud dubium in primitiua Ecclesia: Sint lumbi vestri praecincti.] Castitatem approbans non tantum, sed etiam imperans. Attestatur etiam hanc Spiritus sanctus in lege: qui nemini nisi mundis, (& praecipue à mulieribus) panes propositionis edere sinebat. Vnde & Achimelec Dauid regi de his panibus cum militibus sumere cupienti, non prius concessit, quam eos mundos esse à mulieribus cognouisset, dicente Rege Dauid: Si de mulieribus agitur, mundi sunt pueri ab heri, & nudius tertius.] iam tunc significante Spiritu sancto, neminem ad mensam Christi, ad illumque panem Angelorum debere accedere nisi purificatum mente & corpore, ne quod gratia diuina fidelibus praeparauit ad salutem; indignè sumentibus ad iudicium fiat, & ad condemnationem. Sic ille.] Castitas igitur vndique nos ad sui custodiam & amorem astringit, siue finem religiosae vitae spectemus, qui est sanctitas atque perfectio; siue officium, nempe abiectionem hominis veteris, & Christi imitationem consideremus: siue ad omnes status huius functiones attendamus. Quamobrem & virtus tam omnibus modis necessaria nobis diligenda, & opere excolenda est, ne si ipsa desit, vita statu religioso digna deficiat; dicaturque nobis, quia labiis, & externis ceremoniis Dominum honoramus, corde tamen & conuersatione contemnimus, & alios, qui ex vita nostra scandalum patiuntur, ad blasphemandum nomen Domini, qui tales seruos habet, immundos scilicet & impudicos, impellimus.

De Multiplici excellentia Castitatis.

CAPVT III.

RVRISSIMAM Castitatis virtutem non solum à nobis necessitas postulat, sed multiplex etiam excellentia commendat; quam si aggredieremur sigillatim edicere, tractationem longissimam cuderemus. Solum ergo ne huic tractatulo pars ista deficiat, duodecim Castitatis excellentias breuiter praestabimus. Et merito bona eius vsque ad duodenarium numerum protendimus, vt numerus iste, qui perfectionis dicitur, & felix, atque caelestis, nos diuitiarum Castitatis admoneat, quae ad suam perfectionem progressa hominem caelestem efficit, & felicitatis muneribus replet. Duæ illa columnae templi, quarum nomina erant, Iachin & Booz, & à firmitate, vel à fortitudine nomina acceperant, virtutesque perfectos indicabant funiculo duodecim cubitorum, vt est in Ieremia, vel linea eiusdem mensurae cingebantur, quae linea Castitatem mihi significat duodecim praerogatis exornata, vitos iustos merientem, & eorum robur ac firmitudinem explicantem. Magna enim eorum fortitudo est, si carnem vincant, & aculeos eius ignitos euertant, & se puros corpore mentisque custodiant. Iam ergo ad rem veniamus.

Abea autem excellentia exordiamur, quod Castitas aliis Ecclesiae modis viuendi imagine & significatione praefertur. Nam coniugium fructu trigesimo designatur, quem terra bona tulit. Castitas vero post semel expertas carnis delicias, fructu sexagesimo, & virginitas centesimo fructu depingitur. Illa prima Castitas, & imperfectior mediocritate coniugii excedit, haec vero secunda atque perfectior duabus mediocritatibus, & insuper denario supra coniugii exerescit. Quare? Quia Castitas ita praestantior est coniugio, vt limites humanae naturae non videatur excedere. Quid enim faciet homo postquam coniugium vxoris morte solutum est, nisi Castita-

Atem excolere? At virginitas, quae in carne carnis nescit, & deliciis eius nunquam assensum praebeat, maxima quadam perfectione denario significata, videtur ad naturam Angelicam accedere, & conditionem hominis superare. Iure autem haec sortori suae, nempe priori castitati, tanta eminentiae significatione praenonitur, quoniam castitas naturae integritatem amissam esse supponit. Virginitas vero illam integritatem nulla ratione minuit, sed seruat. De qua rectè dixit Sixtus Papa: Quale bonum sit virginitas, quæso diligenter aduerte, talem te semper esse, qualem à primordio Deus hominem fecit, & qualem postmodum partus emittit. Vide quantae beatitudinis sit, hoc te perpetuò esse, quod factus es, & primae natiuitatis lineamenta seruare.] Vtraque itaque Castitas suo modo naturam exornat, & supra communem viuendi modum se effert, praemiumque maius (vt postea dicemus) paratum habet. Et ob id fructu cumulatiore signata est, vt ex imagine rei signata, praestantia monstratur.

BSecunda excellentia Castitatis est quod hominem, in eo quod homo est, mirificè ornat, & perficit. Homo quatenus homo est, vtitur ratione, & intellectum, consideratione rerum incorporearum exercet. Castitas autem intellectum illustrat, & ad rectam de rebus habendam cognitionem parat. Nam Spiritus hominis corporimersus, & quasi nebula carnis obelatus, nequit contemplari caelestia, nisi nebula haec aut penitus auferatur, aut aliquo remedio tenuetur. At Castitas licet corpus non auferat, ipsum tamen ad quoddam genus spiritualitatis reuocat, & cœnum impurissimarum voluptatum excludens, eius, ne contemplationi obstet, crassitiam extenuat. Dominus volens cum Abraham altissimam amicitiam inire, & ad suam familiaritatem admittere, eduxit eum de Vr Caldeeorum, ac de terra Chanaan; & de vrbe Haran, eduxitque eum in locum Sichem, & vallem illustrem. Ibi autem cepit ei se familiaritatem ostendere, & magnifica polliceri: Et dixit illi: Semini tuo dabo terram hanc.] Vr, ignem; Chanaan, negotiatorem; Haran, destructam, vel sublimem; Sichem, prauorum affectuum ablationem significat. Ab igni igitur luxuria egrediendum est, de qua dixit Ecclesiasticus: Propter speciem mulieris multi perierunt, & ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit.] A negotiis secularibus, & ambitione saeculi exendum est, & in puritatem corporis, & cordis properandum, vt Deum agnoscamus, & eius fruamur alloquio. Nōne homo impuris voluptatibus deditus, & bestiis insipientibus similis factus, nomen stulti insipientisque meretur, cum ab Angelorum commercio, quibus animo similis est, se elongauerit, & ad belluarum infima se deiecerit? Sed non recipit stultus verba prudentiae, nisi ea dixeris, quae versantur in corde eius.] Carnalia voluit, obscœna cogitatione apprehendit, & ea solum intelligit. Animalis homo non percipit ea, quae sunt Spiritus Dei.] Animalis est, qui anima regitur secundum quod corpus vegetat; mediisque interiacet inter spirituale & carnalem. Si autem animalis non percipit, multo minus carnalis caelestia percipiet. Ac proinde hoc bonum viro honesto & casto seruetur, vt mundis oculis, & à fumo fastidarum cogitationum liberis caelestia contempletur. Vnde Gregorius Nissenus ait: Vitae huius (id est in Castitate traductae) omne studium, atque institutum illud est, vt ne voluptatum impetu, animi deprimatur altitudo, neue nos, qui caelestia contemplari, quae ad diuinam animo contueri debemus, ad corporis affectiones

Sixtus. 3.
lib. de
Cast.

II.

Gen. 12.
7.

Eccles. 9.

Prou. 16.

1. Cor. 14.

Nissenus.
lib. de
virginitate.

delapsi cadamus. Quo enim modo animus noster, qui inferiori huic carnis voluptati mancipatus est, atque in humanorum affectuum appetitionem totus incumbit, potest cognatum illud lumen, quod ueritate ipsa cernitur, vacuo & libero sensu aspicere, cum is praua quadam atque inerudita anticipatione ad humiles has res & lulentas aciem intendat? Nam ut porcorum oculi, natura in terram conuersi, mirificatarum rerum caelestium aspectum non habent: sic animus corporis luxu perditus, cum ad humilia, & ad ea, quae sunt pecudum, inclinatus sit, non caelum amplius, neque reliquarum rerum conuenientiam, & decorem cernere poterit. Quare ut ad uoluptatem diuinam illam quidem, & beatam, animus noster quietus ac liber maxime respiciat, ad nullas omnino res caducas & terrenas seipse conuertet, neque earum voluptatum particeps fiet, quae ad communis uitae indulgentiam comparatae sunt, sed omnem potius amoris vim, a rebus corporis ad eam traducet pulchritudinis contemplationem, quae & corporis experta est, & mente cernitur. Atque ad hanc quidem animi affectionem, studiumque, est corporis inuenta uirginitas, ut cum affectionum, quae a natura tributa uidentur, obliuionem animo maxime artulerit, in pura diuinae sempiternaeque uoluptatis consuetudine uersetur: quam cor solum, pura, eius qui nos regit, animi integritate adhibita, capere solet. Beati enim mundo corde, inquit, quoniam ipsi Deum uidebunt. Sic ille. Et Damascenus idem confirmat, asserens, Deum Israelitis castitatem imperasse, ut eis sui uidentis & audiendi copiam faceret. Ac sacerdotibus eandem castitatis legem imposuisse, ut ad templi abdita ingredi possent. Si impura igitur uoluptas intelligentiam obscurat, Castitatis uirtus illuminabit, ut facile caelestia percipiat. Speculum, si mundum, ac purum fuerit, facile obiectas rerum imagines refert: ita animus ab impuritate deliciarum carnis alienus, optime res caelestes & diuinas intelligit. Et sicut Patriarcha Ioseph, in praemium Castitatis, interpretatione somniorum ditatus est; sic & casti, diuinorum intelligentia cumulatur, ut candor corporis candori mentis seruiat, & pulchritudo Castitatis, carnem possidens, in mente splendorem scientiae possideat.

Matth. 5.
8.
D. Damasc. lib.
4. fidei c.
25.

III.

Deinde tertia Castitatis excellentia est, quod hominis cor a dura seruitute liberat, & quasi in domino sui ac potestate constituit. Nam carnis peccata suis illecebris cor illigant, & uoluntatem reginam ac dominam uirum animae uincunt, & ad impurissimum carnis obsequium trahunt. Cuius fouendae & impinguandae gratia, nullum est peccatum, quod uoluntas horreat, nullum periculum, quod extimescat. Quare Dauid rex, supra se, nisi Deum, nullum agnoscens, & cui infelicissimum esset cuique regi etiam potentissimo obtemperare, non erubuit ob infames corporis uoluptates, adulterio, homicidio, & ignominiae apud suum regnum incursum se subicere. Hunc miseritimum carnis dominatum Castitas excutit, & uoluntatem nostram dominam, carni ancillam dominari facit. Casti possunt sibi ascribere illud Pauli in sensu non admodum diuerso: In carne ambulantes, non secundum carnem militamus. Licet enim in carne uiuant, licet eorum anima carni adhuc iuncta subsistat, non tamen sub carne regina militant, sed eam conculcantes ut ancillam, spiritus desiderii obtemperant. Ideo homo carni seruiens, seruo, licet a libero nasceretur, signatus est. Nam & Abraham duos filios habuit, inquit Paulus, unum de ancilla, & unum de li-

2. Cor. 10
3.

Galat. 4.
22.

bera, quae sunt non solum per allegoriam, uerum & per tropologiam dicta. Filius ancillae Ismael dictus est, figuratque appetitum carnalem, & significat exauditionem Dei, quia anima, cui infederit, nisi Deus illam clamantem exaudiat, ille cebris carnis illaqueata peribit. Hic est homo ferus, qui non ratione regitur, sed solitudine, aut secessu a consortio hominum non necessario, & corporis afflictatione domatur. Manus eius contra omnes, & manus omnium contra eum: quia omni bono desiderio aduersatur, & omnes vires internae in unum colligendae sunt, ut mens eius feritati reluctetur. Filius uero liberae, uocatus est Isaac, quod interpretatur, denotatur, significatque appetitum rerum caelestium: qui mentem recreat, & omne gaudium ac laetitiam accersit. In dieque ablationis eius sit grande conuiuium, quia iustus incredibili gaudio perficitur, cum istud desiderium quasi infantiles annos supergrediens, ad perfectum opus procedens, ut robustus & uetus demonstratur. Ille appetitus, ancilla filius, est seruus, quia legibus ita statutis, partus uentrem sequeitur, ut intelligamus, eos qui carnalibus desideriis obediunt, seruos esse, & se proprio arbitratu carni seruae uilissimae subdidisse. Ille uero appetitus, liberae filius, est liber, quia nos carnis dura seruitute liberat, & ab onere turpium cogitationum exonerat. Tu qui haec legis, si nondum carnis dominium excussisti, audi imperium castae mulieris: Eice ancillam, & filium eius: non enim erit haeres filius ancillae cum filio liberae. Non enim poteris desiderium perfectionis augere, immo nec custodire, & desiderium tuae carnis obtemperare. A deo autem uerum est, carnis uoluptatem seruitutem esse, ut communis usus obtinuerit matrimonium ad consuetudinem carnis ordinatum coniugij uinculum appellare. Quare Paulus ait: Mulier aligata est legi, quanto tempore uir eius uiuit, quod si dormierit uir eius, libera est. Si statum religiosum professus, haec uincula licita quidem, sed minus perfecta, rupisti, caue ne in tantam miseriam ob incuriam tuam incidas, ut illicitis nexibus illigeris, & Castitatis libertate destituaris.

Gen. 16.
12.

Gen. 11.
8.

Galat. 4.
10.
Gen. 21.
10.

1. Cor. 7.
39.

IV.

Sequitur quarta excellentia Castitatis, quia ipsa est, quae cultores suos immensis diuitiis ac thesauris cumulat. Nunc diuitias has perituras praeterito, quas status noster spreuit, & ad spirituales pertranseo, licet certum sit, illas quoque a Castitate donari. Nam & castissima Iudith quasi in initium praemij Castitatis suae, magnas opes est consecuta. De illaque dicit scriptura: Iudith magna facta est in Bethulia, & praeclearior erat uniuersae terrae Israel. Erat autem diebus festis procedens cum magna gloria. Copiosus enim seruorum ancillarumque comitatus, eam praecedens & sequens, cum singulis annis statuto tempore Ierosolymam petebat, diuitiarum eius erat insigne. Illarumque etiam iudicium erat donum illud magnificentum, quod Domino dedicauit: Uniuersa enim uasa bellica Holofernis, quae dedit illi populus, & conopaeum, quod ipsa sustulerat de cubili ipsius, obtulit in anathema obliuionis. Ne scilicet successu temporis rei gestae obliuio subreperet, & memoriam tanti miraculi tempus intercideret. Honestatem, inquit Ambrosius, secuta est Iudith, & dum eam sequitur, uilitatem inuenit. Et eandem prorsus inueniet, qui quis honestatem sectatus fuerit, quia proprium est impudicitiae, opes consumere, quae meretricibus erogantur, & bona omnia temporalia depascere. Tertius fluuius ex his, qui e paradiso egrediebantur, erat Tigris; & ut ait Augustinus, significat temperantiam, quae resistit libidini. Iuxta hunc autem fluuium uidit Daniel uirum unum uestitum lineis,

Iudi. 16.
25, 27.

Iudi. 16.
23.

Ambros. 3.
offic. c. 13

Aug. lib.
2. de Gen.
contra Manichaeos.
lib. 2. c.

Daniel.
10, 5.

nempe Castitate circumdatum, [& renes eius accinxi auto obrizo,] quia videlicet aurum, & reliqua, quae in opibus computantur, solent honestatem comitari. Sed relinquamus ista, & ad spirituales diuitias intendamus, quas certum est mirum in modum virtute Castitatis augeri. Nam Castitas, aut tentationibus assiduis impugnatur, aut communiter pace & tranquillitate perficitur. Si impugnetur, quotidie mille triumphos, & victorias de hoste reportat, & ditissima spolia, ac immensas opes, ex victoris magnis proveniunt solitas, coaceruat. Si pace fruatur, diligentissima cura portas sensuum, cogitationisque custodit, & corpus frequenti afflictione in seruitute redigit, sine quibus, mens impugnationibus carere non potest. Haec autem tam iugis corporis castigatio, delictorum abiectione, sensuumque cohibito maximas etiam

Ecclesi. 26.
20.

opes importat. Adeo ut dicat Ecclesiasticus: Omnis autem ponderatio, non est digna continentis animae. Id est, nihil est in opibus & thesauris huius mundi, quod cum anima casta & pura valeat comparari: quia non tam abundanter thesauri domos diuitum replent, quam merita, Castitatis corpora, & animas continentium exornant. Nec imprudenter quisquam illorum dicit: Veniunt mihi omnia bona pariter cum illa:] quoniam, & puritatem mentis, & mundiciam corporis affert, & sensibus ordinem, & motibus modum secundum modestiam confert.

Sap. 7. 11

V.

Castitas etiam non caret honore maximo, quo ad quintam eius excellentiam pertinet, & quia in praemii eius honos numerandus est, breuiter ab hoc bono nos ex pediemus. Hanc igitur virtutem vniuersi venerantur, & nihil magis quam animam continentem, & carnis voluptatem spernentem, suspiciunt. Scriptura sacra illam beatam praedicat. Quoniam faelix est, inquit, sterilis, & incoquinata, quae nesciuit thorum in delicto, habebit fructum in respectu animarum Sanctarum.] In illo postremo examine, cum Deus opera nostra discutiet, haec fructum maximum suae castitatis habebit, & ex eo apud illam frequentissimam concionem in maxima admiratione erit, & magnum honorem percipiet. Haec ad futuram vitam. Sed & in praesenti immensus honos praemium est Castitatis. Helena enim imperatrix clarissima, ut refert Rufinus, virgines, quas Hierosolymis reperit Deo sacratas, ad prandium inuitatas, tanta deuotione curauit, ut indignum crederet si famularum vterentur officii, sed ipsa manibus suis habitu succincta cibum apposuit, poculum portexit, aquam manibus infudit.] O quam numquam visus, nec auditus honos! Regibus nobiles seruiant, & viri illustres famulentur, at castis & puris animabus reges ipsi more seruorum obsequium exhibeant. Ut appareat, honorem regium, & imperatorum, qui maximus est, non alia ratione, quam seruum debere honori castitatis assistere, huncque opere ipso se maiorem praedicare. Mirum autem non est, si regina fidelis tanto honore fuerit Castitatem profecuta: cum apud infideles etiam magnum honorem semper habuerit. Certè ipsis gentibus, inquit Ambrosius, inter aras & focos venerabilis solet esse virginitas; & in quibus nulla meritorum est pietas, nulla mentis integritas, in iis tamen carnis virginitas praedicatur.] Quae autem de virginitate dicta sunt, suo modo Castitati conueniunt. Ex parte namque difficilius est, post seruitutem carnis in libertatem assurgere, & postquam quis voluptatibus victus est, voluptates vincere, & post inquietudines belli, quibus affluet erat, pacem & puritatem amare.

Sap. 3. 13.

Ruffi. lib.
2. Eccles.
hist. c. 8.

Amb. lib.
3. de Virginit.

Sap. 4. 1.

Quare de illa Sapiens ait: O quam pulchra est casta generatio cum claritate:] immortalis est enim

memoria illius, quoniam & apud Deum nota est, & apud homines. Tanta est huius virtutis dignitas, ut non tam narratione quam admiratione & exclamatione sit explicanda. Praestantissima profus virtus est, non ex sterilitate, sed ex puritatis amore, filius carere, & posteritatem desitutam non relinquere. Huic maxima claritas, laus, & reuerentia, ac nominis celebritas adiuncta est, quam numquam temporis debet obliuio. Nec enim Deus tantum eam approbat, & charam habet: verum & homines vniuersi, impudici quoque & carnales, illam venerantur. Excelsumque putant, sicut reuera est, carnis vinculis non teneri, eaque amore puritatis infringere. Merito igitur Castitas cingulo signata est illis verbis:] sicut lumbi vestri praecincti.] Quoniam sicut baltheus signum & ornamentum fuit Romanae militiae, quem deponere, dedecus, & exauctoratio esset; ita, & cingulum Castitatis nos honore afficit, & ipsum deponere, in sempiternam ignominiam coniciit.

VI.
Ut autem in Castitate nihil possit desiderari, sexta eius excellentia est, quia contra id quod carnales putant, incredibilem secum suauitatem, & purissimam voluptatem, affert. Dulce enim est aulico in domo sua quiete sibi a rege concessa frui, sed dulcius pro amore regis, & eximio praemio consequendo, ea quiete ad tempus carere. Ita suae forsitan esset viro iusto licitas coniugij delicias experiri, sed multo dulcius atque suauius, pro amore Christi, & desiderio praemij celestis, eas ad vitam breuissimam posthabere. Deliciae corporis, sunt deliciae carnis, quas belluae etiam capiunt; at deliciae Castitatis, sunt deliciae spiritus, nobis Angelisque communes. Nec quia eas dicimus delicias spiritus, putandum est carnem nullum illarum habere commercium: immo & caro assueta Castitati, multo verius & felicius de integritate, quam de corruptione laetatur. Nam voluptas turpitudinis breuis est, voluptas vero Castitatis perpetua, quam nec corporis dolor intercidit, sed in dolore sua integritate & puritate congaudet. Id profecto Casti hanc virtutem perfecte possidentes probe intelligunt: impuri vero & lasciuui sentire non valent. Ad quod propositum Cassianus optime ait: Ut enim vim sanctitatis huius inexpertus, mente percipere; ita explicare sermone non valebit expertus; tamquam si quis dulcedinem mellis, ei qui numquam quidquam dulce gustauerit, velit sermonibus enarrare, profecto nec ille saporis suauitatem, quam numquam ore percepit, auribus capiet, nec ille dulcedinem, quam gustus voluptate cognouit, verbis poterit indicare, sed propria tantum agnitione suauitatis illectus, necesse est ut experti saporis iucunditatem intra semetipsum solummodo tacitus admiretur. Ita igitur quisquis in hunc, quem praediximus virtutum statum meruerit peruenire, haec omnia, quae in suis peculiari gratia Dominus operatur, tacita mente perlustrans, horumque omnium attenta consideratione flammatus, cum intimo cordis exclamabit affectu: Mira opera tua, & anima mea nouit nimis.] Haec ille. Sed Bernardus breuius. Fructus, inquit, Castitatis est suauitas. Et sanctita mihi videtur locutus ut dulcedinem Castitatis, carnis voluptatibus anteponat. Harum enim fructus est tribulatio, cum Paulus dicat: Tribulationem carnis habebunt huiusmodi.] At castitatis fructus est suauitas, quia ipsa à carnis tribulatione nos liberat, & mira quadam serenitate iucundat. Atque ut Isaias ait: In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, orietur viror calami & iunci.] Nam,

in cor

VI.

Cass. col.
12. c. 11.

Ps. 138.
44. Bern. ser.
22. ad p.
ror.

1. Cor.
28.

Isai. 5.
7.

in cordibus hominum, in quibus latebat immunditia, & turpitudinis, omnis continentia ac pudicitia succrescet. Carnali dicit diabolus: delectare in carne, & dabit tibi quod metuis, molestiam, & anxietatem, & conscientiae morsus. Casto vero, & pudico ait Spiritus Dei: Delectare in Domino, & dabit tibi quod cupis, laetitiam, & iucunditatem, ac petitiones cordis tui. Hancque delectationem non tantum ex aliis virtutibus, sed etiam ex Castitate decerpit Bernardus aperte confirmat. Quis vestrum, ait, ad fratres suos loquens, qui non saepe expertus sit conscientiae bonae delectationem: Qui non gustaverit saporem Castitatis, Humilitatis, Charitatis: Non est haec delectatio potus, neque cibi, aut similis cuiuslibet rei, delectatio tamen est, & maior omnibus illis. Diuina enim est, & non carnalis delectatio: & cum in his delectamur, plane delectamur in Domino. Praecipua causa, ob quam spurcitiae carnis amantur, delectatio est. Iam igitur contemptamur, quandoquidem in Castitate purissima maiores, & veriores, ac purissimae deliciae ab eius amatoribus inuentae sunt; quas si impudicus non percipit, castus tamen & pudicus attingit.

Adhuc de Excellentia Castitatis.

CAPVT IV.

ANTAE numero sunt excellentiae Castitatis, ut non poterint vno capite comprehendere, & ideo sub nouo titulo eas explicare pergamus. Castitas pulcherrima virtus est, immo tanta est eius pulchritudo, ut puritatis & mundiciae nomen obtinere meruerit. Eumque mundum, & pulchrum, & splendidum dicamus, qui virtutibus reliquis decorem Castitatis adiunxit. Tam magnus est huius praestantissimae virtutis decor, ut Dominum ipsum auctorem pulchritudinis ad sui amorem alliciat. Quasi admiratur ille animam perpetua continentia vestitam. Quae est ista, quae ascendit, inquit, per desertum, sicut virgula sumi ex aromatis myrrhae, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? An non desertum eo tempore legis scriptae continentia perpetua erat, quam nemo nisi ex speciali praecipito Domini, audebat excolere, cum scriptum esset: Maledictus, qui non fecerit semen in Isaac? Sed per hoc desertum ascendens anima casta, multa habet immensis decoris insignia, quae eius sponsum admi- rantur. Ascendit ut virgula. Quid rectius? Et ut virgula sumi. Quid humilior? Proccedit aromatum plena. Quid ornatus? Myrrha mortificationis perfusa, quid honestius? thus orationis redolens, quid suauis? Vniuersum puluerem pigmentarium perfectae imitationis Christi habens, quid locupletius? Haec sunt, quae Castitatem suffulcunt, atque custodiunt: quia Castitas non est secura, nisi intentionis rectitudine & humilitate fundetur, & aliis virtutibus, & Christi exemplis, praesertim vero mortificatione, & oratione cingatur. Virtus illa, quae sua pulchritudine oculos sponit capit, quid mirum, si & oculos seruorum eius, nempe Angelorum, & hominum, magna admiratione corrumpat? Certè Angelis pulchra est anima Casta, quae in hoc rusticorum pago splendorem aulicorum caelestium emulatur. Certè & hominibus pulchra est, quae ita statui eorum deliciae carnis fusco praefertur. Bernardus quidem perpetuam Castitatem liliū vocans, huiusque nominis causam assignans, eam ad Castitatis pulchritudinem refert,

A De hac igitur gratia lilij, in quo vitis nostra floruit, locuturi videamus, vera luce nos illuminante, quare tanta virtus per liliū figuretur. Et manifestè quidem occurrit, quia propter candoris munditiam, quae ille flos ceteris floribus est praeratus. Hinc sanè munditia virginis merito figuratur typo lilij. Nullus praeterea alius flos vel ipso prospectu tantum praese fert gratiae, quantum hic vnus: quare merito mundissima, & omnibus piis gratiosa virginitas per hunc figuratur florem. Et Beatus Martinus apud Sulpitium, Castitatem perpetuam agro suauolentibus floribus confito similem esse affirmavit. Cum enim vidisset pratum ex parte à bobus depastum, ex parte à porcis suffossum, ex parte penitus illaesum, & pulcherrimis floribus decoratum, dixit: Speciem gerit illa pars coniugij, quae pecore depasta, etsi non penitus gratiam amisit herbarum, nullam tamen florum retinet dignitatem. Illa vero, quam porci, peccora immunda, foderunt, fornicationis imaginem foedam praetendit: ceterum illa portio, quae nullam sensit iniuriam, gloriam Virginitatis ostendit, herbis foecunda luxuriat, foeni in ea fructus exuberat, & ultra omnem speciem distincta floribus quasi gemmis micantibus ornata radiat: beata species, & Deo digna: nihil enim Virginitati est comparandum. Haec ille. De liliis agri dictum est à Domino: Nec Salomon in omni gloria sua coepetit, ut vnum ex istis. Si autem liliū vnum pulchritudinem illius regis superat, quanta erit pulchritudo Castitatis, quae tam eximia est, ut omni florum & rosarum pulchritudini praeratur: Hoc sanè nec mens concipere, nec lingua valet explicare.

B Nec solum Castitatis pulchritudo terrae pulchritudinem superat, verum, & Angelorum pulchritudini se coaequat. Nam de hominibus ad caelestia translatis, vbi nuptiarum functio cessabit, dictum est: In resurrectione neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei. Quare, inquit Chrysostomus: Cum de icianijs, aut eleemosynis, ceterisque virtutibus spiritualibus locutus fuisset, nunquam Angelorum similitudinem introduxit, nisi cum de soluto viri & mulieris coitu loqueretur, dicens: Neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut Angeli Dei in caelo? Quonia sicut omnes actus carnales opera sunt animalium, praecipue tamen actus libidinis, opus est animalium: sic & omnes quidem virtutes spirituales, res sunt Angelicae, praecipue tamen Castitas res est Angelica. Per hoc enim solum singulariter homines Angelis assimilantur, & vincitur natura virtutibus. Ideo dicit: neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut Angeli Dei in caelo. Sicut enim quando hoc agimus, quod animalia habent nobiscum commune, animalia esse nos profiteamur: sic quando illud agimus, quod est extra naturam carnalem, naturam carnis egredimur, & Angelis coaequamur. Et Cyrillus. Omnes autem Castitatis cursum, Dei gratia curramus, iuvenes & virgines, senes cum iunioribus: non in superantiam exercentes, sed laudantes nomen Domini. Non ignoremus castitatis gloriam: Angelica enim est corona, & supra hominem haec perfectio: parcamus corporibus quae lucere debent sicut sol. Ne propter paruam voluptatem, ratum ac tale corpus polluamus. Haec illi. Certè tanta est Angelicae naturae dignitas, tantus splendor, ut homo carne circumdatus, eum sustinere non possit. Et ideo Ioannes videns Angelum Dei, cecidit ad pedes eius tamquam mortuus. Quanta ergo erit dignitas Castitatis, quae Angelorum dignitati similis aestimatur? Hanc non vident carnales homines, & ideo castos viros honorare nesciunt: nam

Bern. de pass. Domini. c. 28.
Sulpit. dial. 2. de virtut. Mar. c. 7.
Matth. 6. 29.
VIII.
Matth. 22. n. 30.
Chrysost. hom. 42. in imperf. c. 6.
Cyrill. Hierosol. catech. 12.
Apocal. 1.

Pf. 36. 4.
Ber. ser. 4. Quae. aragef.

VII.
Cant. 2. 6.

